

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΤΟΥ ΡΟΔΙΝΟΥ

Περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων, ἀγίων καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὅπου ἐβγήκασιν ἀπὸ τὸ νησὶ τῆς Κύπρου.

Προοίμιον

1. Δύο πράγματα ἀπὸ ὅλα περισσότερον, μοῦ φαίνεται, καὶ εἶναι ὁ ἄνθρωπος χρεώστης εἰς τὴν ζωὴν του, νὰ ἀγαπᾷ, νὰ τιμᾷ καὶ νὰ διαφενδεύει, ἤγουν τὴν πίστιν του, καὶ τὴν πατρίδα του. Τὴν πίστιν, διότι διὰ μέσου αὐτῆς τῆς πίστεως ὅπου κρατεῖ ἐβγαίνοντας ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν, ἐλπίζει νὰ ἔχει ἀνταμοιβὴν καὶ πλερωμὴν, καθότι ἔζησεν εἰς ἐκείνην.
2. Τὴν πατρίδα χρεωστεῖ κάθε εἷς νὰ τὴν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τὴν τιμᾷ καὶ νὰ πολεμᾷ διὰ ἐκείνην, διότι ἐβγάζοντας τὴν παλαιὰν ἐκείνην παραγγελίαν, ὅπου νοθετᾷ καὶ λέγει «μάχου ὑπὲρ πατρίδος», πολέμα διὰ τὴν πατρίδα σου, εἶναι ἀκόμη καὶ ἠθικός, μάλιστα φυσικὸς νόμος, κάθε ἕνας νὰ ἀντιστέκεται καὶ νὰ ὑπερμαχεῖ τῆς πατρίδος του, κἂν τε καλή, καὶ ὀνομαστή εἶναι, κἂν τε ἀχαμνή, πτωχὴ καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀγνώριστη.
3. Δὲν ἤξεύρω, ἂν εὐρίσκεται τόπος ἢ πολιτευομένη πατρίδα πλιὰ μικρὴ, ξηρὰ ἄκαρπη, πετρώδης, καὶ ὡς λέγει ὁ ποιητὴς «κραναή», ὡσὰν τὸ νησὶ τῆς Ἰθάκης, εἰς τὸ ὅποιον ἐγεννήθη καὶ ἀναθράφη ὁ πολύξευρος ἐκεῖνος καὶ πολύτροπος Ὀδυσσεύς, ὁ ὅποιος τόσον ἐπεθύμα νὰ ἰδεῖ τὴν πατρίδα του ὕστερα ἀπὸ ἐκεῖνες τέσ πολλὰς ξενιτιὰς καὶ πλάνες, ὅπου διὰ τὴν ἀθανασίαν, τὴν ὁποίαν ἔτασσε νὰ τοῦ δώσει ἡ μυθευομένη ἐκείνη θεὰ καὶ νὰ τὸν κάμει ἀθάνατον τίποτε δὲν τοῦ ἔμελλε, μάλιστα ἐπεθύμα καλλιότερα, νὰ ἰδεῖ καπνὸν ἀπὸ τὸν τόπον του παρὰ σιὰν ἀπὸ ἄλλον τόπον, ὡς τὸ λέγει αὐτὸς του. «Οὐδὲν γλύκιον ἦς πατρίδος» λέγει ὁ γλυκὺς Ὅμηρος. Δὲν βολεῖ, λέγει, νὰ εὐρεθῆῖ πρᾶγμα πλέα γλυκὺ, πλέα θεῖον, καὶ πλιὰ σεμνὸν ἀπὸ τὴν πατρίδα. Ἐπειδὴ καὶ διατ' ἐκείνην κάθε εἷς βάλλει τὰ ἔχει του καὶ τὴν ζωὴν του.
4. Διατ' ἐκείνην γίνονται τόσοι πόλεμοι, τόσες ξενιτιὰς καὶ τόσοι φόνοι εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὅποιος πλιὰ ἀνδρειωμένος καὶ πλέα δυνατὸς εὐρεθῆῖ εἰς ὁμοίους πολέμους,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ἐκεῖνος εἶναι περισσότερο ἐπαινεμένος καὶ στεφανωμένος ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του καὶ ζωντανὸς καὶ ἀπεθαμένος με ἐγκώμια καὶ ἐπιταφίους λόγους. Πολλοὶ πολλὰ πράγματα ἐπαινοῦσι καὶ θαυμάζουσιν, ἀμὴ ὡσὰν τὴν πατρίδα των δὲν ἀγαποῦσιν οὔτε τιμοῦσι. Καὶ ἐπιθυμοῦν ὅλοι νὰ κάμουν κανένα παντοτινὸν πράγμα, ὅπου νὰ εἶναι διὰ τιμὴν τῆς πατρίδος των, τὶς κανένα κτίσμα περίφημον, τὶς ἀνδραγαθίαν εἰς τὰ ἄρματα, ἄλλος εἰς σοφίαν καὶ ἄλλος εἰς ἄλλην ἀρετὴν, καὶ νὰ εἶναι ὀνομαστὸς εἰς ἐκείνην, καὶ ἐπιθυμᾷ «αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχος ἔμμεναι ἄλλων», μόνον διὰ νὰ τιμήσει τὴν πατρίδα του καὶ νὰ τιμηθεῖ ἀπὸ ἐκείνην καὶ νὰ κραχθεῖ φιλόπατρις.

5. Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἤθελαν νὰ γράψουν τὸ ψήφισμα εἰς ἔπαινον τοῦ Ζήνωνος, καὶ ἔγραφαν, «Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου», ἔκαμε νὰ γράψουν καὶ τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος του, ἡ ὁποία ἦτον τὸ Κίτι, ὡσὰν νὰ ἔλεγεν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος, ὅτι ἡ ἀφορμὴ ὅπου ἐγὼ ἐπαινοῦμαι ἀπὸ ἐσᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, εἶναι ἡ πατρίδα, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὴν μετέχει καὶ ἐκείνη τῆς αὐτῆς τιμῆς, διὰ τοῦτο καὶ οἱ συγγραφεῖς συνηθοῦν νὰ ἐπιγράφουν τὰ ὀνόματα τῆς πατρίδος των: Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος, Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς καὶ ἄλλοι ὁμοίως. Ἀληθινὰ πολλότατοι ἐστάθησαν ἀπὸ ἐκείνους, ὅπου ἀρνήθησαν τὴν πίστιν, ὅπου τοὺς ἔδωκαν οἱ πατέρες των, καὶ ἐγύρισαν εἰς ἄλλην καὶ τόσον τὴν ἐδέχθησαν ὅπου πλέα γλῆγορα εὐχαριστήθησαν νὰ ἀπεθάνουν εἰς ἐκείνην παρὰ νὰ τὴν ἀφήσουν, νὰ γυρίσουν εἰς τὴν πατρικὴν των πίστιν.
6. Ἀμὴ τὴν πατρίδα του κανεῖς, ὅσες πίστες ἀλλάξει, λογιάζοντας πῶς μία νὰ εἶναι καλλιότερη ἀπὸ τὴν ἄλλην, ποτὲ δὲν τὴν ἀλλάσει, δὲν τὴν ἀρνιέται, οὔτε τὴν μισᾷ, οὔτε ὑποφέρει νὰ ἀκούει κανένα νὰ τὴν κακολογᾷ, καλὰ καὶ νὰ εἶναι ἀντύχει καὶ ἐξορισμένος ἢ φευγάτος ἀπὸ ἐκείνην, μάλιστα τὴν τιμᾷ καὶ τὴν ἐπαινᾷ καὶ ἐπιθυμᾷ, ὡσὰν καὶ τὸν Ὀδυσσεά, νὰ γυρίσει εἰς τὴν αὐτήν.
7. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει κανεῖς νὰ ἀκούσει τὸν σοφιστὴν Λιβάνιον, ὅταν λέγει, «οὐδὲ πατρίς, ἢ μὴ οἶδεν ὃ ἔχει». Διότι κἄν τε γνωρίζει, κἄν τε δὲν γνωρίζει ἐκεῖνο ὅπου ἔχει, πατρίδα εἶναι, καὶ φιλότατη τροφὸς εἶναι. Καὶ καθὼς ὁ πατέρας ἀγα-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- πᾶ τὰ παιδιά του, καὶ δὲν θέλει ἀγαπήσει ποτὲ ἄλλα παιδιά, ὅσον καλλιότερα νὰ εἶναι, ὡσὰν τὰ ἐδικά του, ἀλλὰ μηδὲ τὰ παιδιά θέλουν ἀγαπήσει ἄλλους πατέρες καλλιότερα ἀπὸ τοὺς δικούς των, ἔτσι καὶ ὁ κάθε εἷς ἀγαπᾷ κάλλια τὴν πατρίδα του παρὰ ἄλλες, ὅσον μεγάλες πλούσιες, πολυάνθρωποι καὶ εὐδαίμονες νὰ εἶναι. Ἀγαπᾷ ἀλήθεια νὰ εἶναι καὶ ἡ ἰδική του ὡσὰν ἐκεῖνες ὀνομαστή καὶ εὐδαίμων, ἀμὴ νὰ τὴν ἀγαπήσει πλεόν παρὰ τὴν δικήν του, ποτὲ δὲν τὸ κάμνει, ἂν δὲν εἶναι ἀγνώμονας, ἀχάριστος καὶ προδότης τῆς φύσεως.
8. Φαίνεται μου, ὅτι διὰ νὰ εἶναι τόσον ἀγαπημένη ἡ πατρίδα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐκράχθηκε μ' αὐτὸ τὸ γλυκὺ ὄνομα πατρίδα, παίροντας τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀπὸ ὄνομα, ὅπου περισσότερο ἀπὸ ὅλα πρέπει νὰ ἀγαπιέται ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἦγουν τοῦ πατρός. Ἐκεῖ, δηλονότι, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἀνατράφη, καὶ ἐκεῖ ὅπου εἶδε πρῶτα τὸ ὀμορφότερον αἰσθητὸν πράγμα, ὅπου ἔκαμεν ἡ φύσις, ἦγουν τὸν ἥλιον. Καὶ διὰ μέσου τῆς γιαμιὰ ἐγνώρισε καὶ ἄλλους πολλοὺς τόπους, σοφίαν, παιδείουσι, καὶ ἄλλα ὅσα στολίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.
9. Τὴν πατρίδα τοὺς οἱ ἀνθρωποι, (λέγει κάποιος σοφός) τὴν ἀγαποῦσι καὶ ὄντας νέοι καὶ ὅταν γηράσουσιν. Ἀμὴ, περισσότερο τὴν ἀγαποῦν ὅταν εἶναι γέροντες καὶ πλὴ ἀφρόνιμοι παρὰ ὅταν ἦσαν νέοι, διότι τότε περισσότερο ἀυξάνει ὁ πόθος τῆς πατρίδος εἰς ἐκείνους, καὶ κάθε ἕνας παρακαλεῖ καὶ ἐπιθυμᾷ νὰ τελειώσει τὴν ζωὴν του εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἀρχίνησεν ἡ ζωὴ του, ἐκεῖ πάλιν νὰ τελειώσει καὶ ν' ἀφήσει τὸ κορμὶ του εἰς τὴν γῆν, ὅπου τὸν ἔθρεψεν καὶ νὰ θαφτεῖ εἰς τοὺς τάφους τῶν πατέρων του.
10. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ κάθε ἕνας εἶναι φιλόπατρις καὶ ἐπιθυμᾷ καὶ γυρεύγει τρόπον πῶς νὰ ἀνταμείψει, ὅσον τοῦ εἶναι δυνατὸν «τῇ τροφῷ τὰ τροφεῖα», καὶ νὰ ἀφήσει ὀπίσω του κανένα ἔργον, ὅπου νὰ εἶναι εἰς τιμὴν καὶ ἔπαινον τῆς αὐτῆς, ἠθέλησα καὶ ἐγὼ νὰ μὴ φανῶ ἀμέτοχος τοῦ τοιούτου καλοῦ, μόνον νὰ κάμω κάποιον τι, τὸ ὅποιον νὰ μαρτυρᾷ τὸν πόθον καὶ τὸ χρέος ὅπου φέρνω ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθηκα καὶ ἀναθράφηκα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶδα πρῶτον τὸν γλυκὸν ἥλιον.

11. Ἀμή, ἐπειδή, καὶ διὰ τὴν σύντροφον καὶ συγκάτοικον πενίαν, δὲν μοῦ ἔρχεται ἀπὸ χέρι μὲ ἄλλο τίποτις νὰ δείξω αὐτὸν τὸν πόθον, ἐβάλθηκα νὰ κάμω μίαν συλλογὴν ἢ μάζωμα τῶν σοφῶν καὶ ἐναρέτων ἀνθρώπων, ὅπου αὐτὸ τὸ φιλόχριστον νησι ἔβγαλεν, τόσον παλαιούς ὅσον καὶ νέους, τόσον ἔθνικοὺς ὅσον καὶ χριστιανούς, διὰ νὰ εἶναι εἰς μνημόσυνον καὶ δόξαν τῶν ἀπερασμένων καὶ παράδειγμα εἰς ἀρετὴν τῶν μελλόντων.
12. Ἔργον καλὰ καὶ ὀλίγον, ἀμή, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, πολλὰ καλλιότερον, παρὰ νὰ ἔκαμνε κανεὶς πυραμίδες, πύργους, θέατρα καὶ ἄλλα ἀκίνητα πράγματα, ὑποτεταγμένα εἰς σεισμούς, ἔθνῶν καταστροφές καὶ ἄλλες τῶν καιρῶν ὑβρισιές, καὶ μόνον εἰς ἐκείνους γνωρισμένα ὅπου κατοικοῦν εἰς ἐκεῖνα, ἢ τριγύρω εἰς ἐκεῖνα ἀμή, τὸ βιβλίον, ὅποιας λογιῆς καὶ νὰ εἶναι, ὡσὰν περωμένον, πουλί, ὑπάγει παντοῦθεν, ἀνατολήν, καὶ δύσιν, καὶ πάντα στέκει καὶ ὁ χαλαστὴς ὄλονῶν τῶν πραγμάτων καιρὸς, δὲν ἔμπορεῖ, ὡς λέγει ὁ φιλοκύπριος Ἴσοκράτης, νὰ κάμει καμίαν ἀλησμονιάν, «οὐ δύναται λήθην ἐμποιῆσαι». Καὶ ἐκεῖνο λοιπὸν ὅπου εἰς ἐκεῖνο λέγομεν, εἰς αὐτὸ τὸ σύνταγμα τὸ ἀποδείχνομεν μὲ μαρτυρίες παλαιῶν συγγραφέων, τόσον ἐθνικῶν, ὅσον καὶ χριστιανῶν.

Γεώργιος Βαλέτας (επιμ.), *Νεόφυτος Ροδινός. Κυπριακὴ δημοτικὴ πεζογραφία. Λόγοι-δοκίμα-συναξάρια. Το ἀηδόνι τῆς τουρκοκρατίας*, Πηγή, Αθήνα 1979.